

Uusi saksalainen tyylioppi.

LUDWIG REINERS: *Deutsche Stilkunst*. Ein Lehrbuch deutscher Prosa. C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung. München 1944. 644 s.

Aarne Anttilan Virittäjässä 1949 s. 155— ilmoittamaan Wolfgang Kayserin *Das sprachliche Kunstwerk* -nimiseen teokseen sisältyvä laaja, joskin vähän epätasainen kirjallisuusluettelo esittää normatiivisen stilistiikan ryhmässä yllä mainitun teoksen nimen. Luettelosta puuttuu tähän asti tunnetuin saksalainen tyylioppi, tavattomasti levinnyt Eduard Engelin *Deutsche Stilkunst* (viimeinen, 9. painos ilmestynyt v. 1911), samoin erittäin opettava Broder Christiansenin *Die Kunst des Schreibens*. Reinersin teos korvaa varsinkin edellisen. En tunne mitään englannin- tai ranskankielistäkään tyylioppia, joka olisi yhtä perusteellinen ja käyttökelpoinen.

Kirjan 54 luvussa käsitellään kaikkia mahdollisia tyyliseikkoja, joilla on käytännöllistä merkitystä. Mainittakoon sellaiset otsikot kuin Saksan kielen loisto ja surkeus, Onko hyvä tyyli opittavissa?, Sanan valinta, Verbi kuolee, Sotaan adjektiiviva vastaan, Kaavamaista saksaa, Paperityyliä, Tyylikeikarit ja tyylitemppuilijat, Fraasi ja latteus, Havainnollisuus, Kuva, Lyhyys, Selkeys, Soinnukkuus, Aitous ja teho, Vierasperäiset sanat ja uudissanat, Sukkeluus ja huumori, Ironia, Aloittaminen, Siirtyminen, Päättäminen. Teoksessa on hyvin runsaasti esimerkkejä, tekstinäytteitä ja harjoitustehtäviä ratkaisuihin. Kirjan laajuus ei johdu vain sen asiarunsaudesta; tekijä olisi voinut esittää sanottavansa lyhyemmin, vaikka hän sanookin suppeuden harrastuksensa vuoksi jättäneensä alkuperäisestä käsikirjoituksestaan puolet pois. Hänen pirteä tyyliänsä sekä laaja ja syvällinen asiantuntemuksensa vaikuttaa, että kirja on kuitenkin enimmältä osaltaan hyvin mielenkiintoinen. Reiners ei esitä huomioitaan ja mielipiteitään yhtä jyrkästi ja ironisesti kuin Engel. Hän tekee sen vuoksi luotettavamman ja miellyttävämmän vaikutuksen. Tyyliominaisuudet, joiden tärkeyttä hän toistaen tähdentää, ovat luonnollisuus, yksinkertaisuus, asiallisuus, havainnollisuus, ilmeikkyyt, selkeys ja suppeus. Sellaisen suurten saksalaisten tyylineikkojen

kuin Lutherin, Lessingin, Goethen, Schillerin, Schopenhauerin, Nietzschen, Bismarckin ja Kellerin esikuviin vedotaan usein. Tekijän sanonnassa on aforistista nasevuutta. Siitä muutamia näytteitä, jotka samalla kuvastavat hänen ihanteitaan ja terveitä mielipiteitään:

Saksan kieli voittaa mahdollisuuksien puolesta useimmat elävät kielet, mutta vain Saksan suurimmat pojat ovat pystyneet käyttämään niitä täysin hyväkseen. — Tyylikysymykset ovat enemmän luonteen kuin älyn piiriin kuuluvia. — Useimmat tyylin heikkoudet palautuvat luonteen heikkouksiin. — Hyvin elävästi kirjoittaa vain se, joka kirjoittaa sisäisestä tarpeesta. — Jos sisällys on sormenpäistä imettyä, muotokin tulee vain keinotekoista. — Sanat ovat kasveja, joissa aina on mukana sitä maaperää, missä niiden juuret ovat. — Kukaan ei opi kirjoittamaan, joka ei ole oppinut näkemään. — Hyvä tyyli on kuin hyvin pukeutunut ihminen: kumpikaan ei herätä huomiota. — Kirjoittaminen ei ala kirjoittamisesta. — Tyylimestarit eivät ainoastaan ole saarnanneet hiomisen tärkeyttä, he ovat myös itse väsymättä hioneet. — Mitä on jätettävä pois? Kaikki, mitä lukija tietää, kaikki, mitä hän voi täydentää, ja kaikki, mitä hänen ei tarvitse tietää. — Sano ihmisille perusteellisesti, mitä aiot sanoa ja mitä et aio sanoa, niin he eivät lopettaessasi huomaa, ettet ole sanonut mitään. — Usein Reiners vetoaa vanhoihin auktoriteetteihin: Optima verba rebus cohaerent (sattuvimmat sanat ovat yhtyneinä asioihin. Quintilianus). — Joka pyrkii pitkälle matkalle jälkimaailmaan, hän ei saa laahata mukanaan mitään tarpeettomia matkatavaroita (Schopenhauer).

E. A. S.